

Praha 14 JE kulturní

Zpracovatel: Michaela Hečková
Zadavatel: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Studie byla zadána a vypracována v rámci řešení výzkumného projektu „Sociální a institucionální podmíněnost rozvoje kultury a uchování kulturního dědictví v regionálním prostředí a její využití v efektivnější organizaci kulturních aktivit regionu“ (program NAKI, poskytovatel: Ministerstvo kultury, doba trvání projektu: 2011 – 2014).

Copyright: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2014

Formální úprava: Kateřina Vojtíšková

Fotografie: Michaela Hečková

Publikace neprošla jazykovou korekturou.

Obsah

1. Konečná metra B.....	4
2. Modelový rok kultury.....	5
3. Praha 14 strategická a komunitní	6
3. 1. Komunitní plán sociálních služeb.....	7
3. 2. Zdravá městská část – místní Agenda 21	8
3. 3. Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14.....	9
3. 4. Komunitní monitoring	11
3. 5. Strategický plán rozvoje pro období 2015 – 2025.....	12
4. Plechárna Černý Most	13
5. Praha 14 slaví.....	16
6. Praha 14 BUDE opět kulturní	18
7. Seznam zdrojů.....	19
O autorech.....	21

Seznam obrázků

<i>Sídliště Černý Most</i>	<i>1</i>
<i>Plechárna Černý Most a veranda ve veřejném prostoru</i>	<i>13</i>
<i>Komiksové procházky v rámci projektu oslav 20letého výročí po Kyjích.....</i>	<i>17</i>
<i>Výstava studia MANUA na festivalu Pokoje.....</i>	<i>21</i>

Praha 14 JE kulturní

Praha 14 je městskou částí, která si zvolila jako jednu z cest své revitalizace nástroje kultury. Prostřednictvím své příspěvkové organizace Praha 14 kulturní tak od roku 2012 dochází v této lokalitě mimo jiné ke kulturní regeneraci brownfieldu Plechárna Černý Most, kulturnímu oživení veřejného prostoru či k projektům využívající participativní dramaturgie a dramaturgické edukace obyvatel a aktivních místních komunit.

1. Konečná metra B

Praha 14 má nadúrovňový tubus metra, jenž slouží jako promenáda, románský kostel sv. Bartoloměje z třináctého století, ojedinělý Pražský zlom, dva největší rybníky v Praze, sídliště Černý Most, historickou část, obchodní Centrum Černý Most a nachází se na posledních třech stanicích pražského metra linky B – **Hloubětín, Rajská zahrada a Černý Most.**

Praha 14 je také jednou z 57 městských částí hlavního města Prahy. Rozpíná se na severovýchodním okraji metropole na území, jenž zahrnuje původní historické obce Kyje, Hloubětín a sídliště Černý Most I a II pocházející z osmdesátých let. Rostoucí bytová zástavba spolu s nákupním a zábavním Centrem Černý Most a obchodním domem IKEA postupně zaplňují prostor mezi historickou čtvrtí Kyje na západní straně a Horními Počernicemi na straně východní. Centrální roli sídliště potvrzuje také samotné umístění radnice MČ Prahy 14 – tu najdete v jednom z panelových domů jen několik metrů od metra Rajská zahrada.

Prostorovým specifikem Prahy 14 je jistá rozdrobenost a náročnější prostupnost mezi jednotlivými lokalitami. Jahodnice, Hostavice, Hutě, Lehovec, Aloisov, Černý Most a Kyje tak do jisté míry fungují jako menší samostatné jednotky, což se potvrzuje zejména na projevech komunitotvorného chování a způsobech trávení volného času. Charakteristická je také dualita ryze městské zástavby sídliště Černý Most a nového Hloubětína v kontrastu k venkovsky působícím obcím jako Jahodnice, jenž vznikla po roce 1925 jako vilová osada legionářů z první světové války či starý Hloubětín a Kyje s převládající zástavbou rodinných domů. Městská část Praha 14 vznikla oficiálně 18. 11. 1994 na základě zákona o hlavním městě Praze a Statutu hlavního města Prahy. Její dvacetileté výročí se pak stalo námětem jednoho z projektů zaměřeného na kulturní revitalizaci lokality – oslavy dvou dekadového výročí městské části inspirovaného charakterem participativních komunitních a kulturních událostí známých z programových schémat Evropských hlavních měst kultury.

Praha 14 má samozřejmě svou vizi, nedávno navíc ukotvenou v dokumentu *Strategický plán rozvoje městské části Praha 14 pro období 2015 až 2025*. Praha 14 je podle ní „bezpečným domovem pro své obyvatele a přitažlivým místem pro návštěvníky. Nabízí rozmanité prostředí pro zdravý a spokojený život všech generací. Městská část Praha 14 respektuje a rozvíjí místní historii a tradice, a zároveň dotváří novou moderní zástavbu, využívá svého přírodního krajinného rázu pro sport i odpočinek,

*odstraňuje překážky a vytváří podmínky pro bezpečnou pěší a cyklistickou dopravu, omezuje tranzitní dopravu, je spolehlivým partnerem pro podnikatele i neziskové organizace, vytváří podmínky pro soběstačný a plnohodnotný život znevýhodněných obyvatel, těží z různorodosti svých obyvatel a vnímá ji jako obohacení, podporuje tvůrčí prostředí pro místní kulturní a společenský život a posiluje vztah lidí k místu, kde žijí.*¹

Praha 14 má však také více než 45 000 obyvatel, 44 aktivních neziskových organizací, 7 základních škol, jednu pobočku Základní umělecké školy, 29 standardních i alternativních mateřských škol, pět středních škol a gymnázií, jednu vysokou školu zaměřenou na tělesnou výchovu a sport a především zhruba 110 neformalizovaných aktivních komunit. Praha 14 má tak jednoduše řečeno ideální, až **laboratorní, podmínky pro svou kontinuální revitalizaci prostřednictvím kultury.**

2. Modelový rok kultury

Praha 14 kulturní je **příspěvkovou organizací Prahy 14**, jejíž hlavní náplní je podpora kultury jako nástroje pro zvýšení kvality života obyvatel městské části – tedy zlepšení prostředí domova. Obsahem činnosti příspěvkové organizace je tak mapování kulturně-společenského prostředí Prahy 14, rozvoj odpovídající kulturní infrastruktury a realizace uměleckých, volnočasových, společenských, sportovních a komunitních aktivit. Stěžejním principem práce se zdá být aktivní zapojení obyvatel, místních neziskových organizací či komunit do zmíněných činností. Společně s místními obyvateli se příspěvková organizace snaží utvářet z Prahy 14 **místo, kde se dobře žije.**

Praha 14 kulturní byla až do ledna 2013 známá jako **KVIZ**, akronym znamenající „kultura vzdělávání internet a zájezdy a zábava“. Postupná revitalizace samotné organizace byla jedním z prvních kroků celkové **revize a decentralizovaného rozvoje kulturní infrastruktury** na Praze 14. Proces kulturní restrukturalizace započal na jaře 2012 téměř paralelně s procesem přípravy *Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14* autorů Olgy Škochové a Jakuba Demla, jež byla zadána starostou městské části Bc. Radkem Vondrou (TOP 09). Jednou z výchozích pre-analýz samotné kulturní strategie byla právě analýza a návrh na reorganizaci příspěvkové organizace KVIZ, p.o. včetně změny personální. Na jaře 2012 se tak vedení KVIZu, p.o. ujímá MgA. David Kašpar, jenž dříve působil jako kreativní ředitel Zahrady, o.p.s. či jako programový ředitel Kulturního Jižního Města, o.p.s. a festivalu Street for Art.

KVIZ, p.o. již během prvních měsíců pod novým vedením připravuje změnu programové koncepce – dochází tak například k eliminaci využívání kulturního domů v Kyjích ke komerčním účelům (velké množství prodejních akcí, travesti show atd.), výraznějšímu zaměření na rodiny s dětmi (zavedení sobotních odpoledních dílen pro nejmenší, dětské bazárky, pohádkové neděle atd.) či k proměně celkové vizuální identity příspěvkové organizace a kulturního domů v Kyjích. Vzniká marketingová a

¹ Strategický plán rozvoje pro období 2015 – 2025. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/strategicky-plan-rozvoje-pro-obdobi-2015-az-2025/>.

propagační strategie příspěvkové organizace a mění se geografická struktura akcí, jejichž pořadatelem je KVIZ, p.o.

Praha 14 kulturní v roce 2013 poprvé realizuje **14 kulturních akcí ve veřejném prostoru** s návštěvností cca 7 000 lidí, kulturní dům disponuje návštěvností cca 13 000 návštěvníků, nově otevřené lokální komunitní a kreativní centrum Plechárna navštíví cca 800 návštěvníků. Rozpočet Prahy 14 kulturní pro takzvaný „**modelový rok kultury**“ čili **rok 2013** přitom činil 7 985 000 Kč, výrazně se tedy nelišil od rozpočtu v letech předcházejících, kdy příspěvková organizace spravovala pouze prostor samotného kulturního domu v Kyjích. Změna, kterou příspěvková organizace učinila v letech 2012 – 2013, je tedy nejlépe patrná při pohledu do mapy – z jediné adresy na Šimanovské 47 vyšla do téměř všech lokalit Prahy 14. Podobně a důsledněji pak na tuto decentralizaci navázala v roce 2014, roku již zmíněného dvacetiletého výročí městské části, kdy ve spolupráci s místními aktivními obyvateli a neformalizovanými komunitami realizovala mimo jiné sedm komunitních projektů v sedmi různých čtvrtcích Prahy 14.

Modelový rok kultury na Praze 14 mimo jiné obsahoval:

- iniciaci a inkubaci sportovních, kulturních a volnočasových akcí ve veřejném prostoru v různých lokalitách Prahy 14 (Kyje Hall Cup, In-line den Prahy 14, Staročeský jarmark, Dětský den, Urban Game, Vánoce Prahy 14, Den s Palestrou, Stop Zevling),
- otevření kreativního a komunitního centra Plechárna již ve stádiu před finální rekonstrukcí,
- realizaci veřejných projednání připravovaných projektů,
- revitalizaci vizuální identity Prahy 14 kulturní a KD Kyje,
- programové ukotvení KD Kyje jakožto rodinně zaměřeného kulturního domu,
- přímou participaci na vzniku *Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14*,
- vedení a správu projektu Nadace OKD – Plechárna Černý Most,
- realizaci festivalu o umění ve veřejném prostoru Street for Art na Černém Mostě,
- zapojení se do celopražských festivalů (Zažít město jinak, Den architektury).

Aby však mohla kulturní revitalizace probíhat smysluplně, cíleně a kontinuálně, je nutná její bezprostřední a revize schopná návaznost na strategické dokumenty stejně jako proaktivní úřad městské části, jež bude relevantním partnerem a realizátorem vizí strategickými dokumenty vytyčených. Podobný proces měl na Praze 14 v letech 2012 – 2014 naštěstí vhodné životadárné podmínky a dále se tak zaměříme na několik příkladů projektů (stejně tak však samotných dokumentů), které zde byly postupně iniciovány, inkubovány a realizovány.

3. Praha 14 strategická a komunitní

Na rozdíl od Patočky a Heřmanové, kteří vnímají lokální kulturu jako „*subkulturu malých územních společenství, která se dělí na prvky hmotné (památky, architektura, artefakty, kulturní krajina, kulturní organizace a instituce, tradiční gastronomie, produkt a výrobní postupy) a nehmotné (způsob*

*života – folklór, zvyklosti, nářečí, písně, tance atd.)*² registrujeme³ specifika lokální kultury především ve významu nehodnotícího antropologického pojetí kultury a kultury pojící se k dané konkrétní lokalitě. Perspektivou Prahy 14 kulturní je za kulturu považováno jak umělecké dílo, výstava ve veřejném prostoru, tak hudební inkubátor věnovaný dětem ze sídliště Černý Most, sousedské slavnosti, multikulturní happeningy, mezigenerační fotbalový zápas, rodinné běžecké závody či výstava mapující historii rybaření na Kyjském rybníce. Axiologie je popřena. Kultura je rozvíjena v pojetí, jaké známe od časů birminghamské školy kulturních studií jakožto „celý způsob života“. Strategické dokumenty týkající se koncepce kulturního rozvoje tak přirozeně navazují například na *Komunitní plán sociálních služeb* (pro období 2009 – 2014 a včetně aktualizace pro následující léta), paralelně vznikající *Strategický plán rozvoje pro období 2015 – 2025* a běžné aktivity projektu Zdravá městská část – místní Agenda 21, který je na městské části Praha 14 zaváděn od roku 2009.

3. 1. Komunitní plán sociálních služeb

Komunitního plánování dle Ministerstva práce a sociálních věcí považujeme za metodu „prostřednictvím níž plánujeme rozvoj služeb na daném území pro určité skupiny znevýhodněných osob v určitém čase.“⁴ Komunitního plánování se pak účastní uživatelé, poskytovatelé služeb a zadavatelé. Metoda, která výrazně prohlubuje principy zastupitelské demokracie tak klade důraz především na rovnocenné zapojování všech, kterých se zpracovaná oblast týká, na strategický a funkční dialog ve vyjednávání a dosažení výsledků a všeobecného konsensu, který je přijat a podporován většinou daných účastníků. Praha 14 pak dále upřesňuje, že komunitní plánování je „metoda založená na principech spolupráce, komunikace a aktivního přístupu mezi obcí a jejími představiteli, realizátory služeb (tj. veřejný sektor, podnikatelé, neziskové organizace a občanské iniciativy) a občany. Tato metoda je postavena na neustálém procesu spolupráce formou dojednávání, zlepšování a hledání potřebných služeb“⁵. Neustálost či systematická kontinuita při zavádění *Komunitního plánu sociálních služeb* je tak klíčová. Městská část Praha 14 pracuje důsledně s informacemi, které s komunitním plánem sociálních služeb souvisejí a jak dodává na svých webových stránkách „každý občan městské části Praha 14 a Praha-Dolní Počernice může být účastníkem komunitního plánování a je vítán.“⁶ Pracovní skupiny, jichž si komunitní plán sociálních služeb všimá, jsou pak: senioři, občané se zdravotním postižením, rodina, děti a mládež a cizinci a menšiny. Aktualizovaný *Komunitní plán sociálních služeb pro období 2014 – 2016* byl schválen v únoru 2014. „Cílem dokumentu je zajistit rozvoj sítě sociálních a návazných služeb pro občany MČ

² PATOČKA, J., HEŘMANOVÁ, E. Lokální a regionální kultura v České republice. Praha: ASPI, a.s., 2008. ISBN 978-80-7357-347-8, str. 23.

³ Poznámka autora: Ono „registrujeme“ v tomto případě znamená jak autora textu, tak příspěvkovou organizaci Prahu 14 kulturní, již je autorka zástupce.

⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Komunitní plánování - věc veřejná. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>.

⁵ Projekt Zdravá městská část – místní Agenda 21. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/samosprava/dulezite-informace/projekty/projekt-zdrava-mestska-cast-mistni-agenda-21/>.

⁶ Projekt Zdravá městská část – místní Agenda 21. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/samosprava/dulezite-informace/projekty/projekt-zdrava-mestska-cast-mistni-agenda-21/>.

*Praha 14, kteří čelí zdravotnímu nebo sociálnímu znevýhodnění a kteří si sami nemohou pomoci. Účelem plánu pak je zformulovat dohodu zúčastněných partnerů a specifikovat cílový stav systému sociálních a návazných služeb na konci jeho platnosti. Jde o nástroj, který nám pomůže zvýšit samostatnost a nezávislost a snížit riziko sociálního vyloučení ohrožených lidí na Praze 14,*⁷ uvádí dokument Ing. Mgr. Lucie Svobodová, v dané době 1. zástupkyně starosty MČ Praha 14.

3. 2. Zdravá městská část – místní Agenda 21

Projekt *Městská část Praha 14 – Zavádění místní Agendy 21 jako nástroje pro zajištění aktivní participace veřejnosti a zvyšování efektivity samosprávných činností*⁸ byl podpořen v rámci 4. výzvy revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí. Agenda 21 je tedy mezinárodním programem zvyšování kvality veřejné správy, jenž má za cíl praktické zavádění zásad udržitelného rozvoje při současném zohledňování místních podmínek. Mezi zásadní cíle patří zvyšování kvality života obyvatel, zkvalitňování veřejné správy, a to včetně zavádění metod strategického plánování a řízení, již zmíněné zapojování veřejnosti do spolupráce na rozhodování o některých aktivitách a činnostech na území městské části a další. První fáze projektu byla realizovaná v období 1. 12. 2010 – 30. 11. 2012, pravidelné kampaně, které se projektu týkají, pak pokračují plynule dále. Patří mezi ně například Dny zdraví, oslavy Dne země, Mezinárodní den Romů, později Setkání kultur, Fórum Zdravé městské části, Psí školka a pravidelná projednání, do nichž je zapojena veřejnost. V minulosti takto MČ Praha 14 uskutečnila veřejná projednání týkající se mimo jiné realizace dětského hřiště na Jahodnici, koncepce rozvoje dětských hřišť a sportovišť, revitalizace rekreačního parku v Pilské ulici či podoby domu sociálních služeb na ulici Bojčenkova.

Praha 14 kulturní byla v roce 2013 spolu-koordinátorem tří takovýchto veřejných projednání. Jednalo se o participativní představení a projednání projektu Plechárna Černý Most (březen 2013), focus group na téma potřebné kulturní infrastruktury v Hloubětíně, respektive definování případného obsahu budoucího hloubětínského komunitního centra známého pod názvem H55 (březen 2013) a setkání neziskových organizací, zástupců městské části, škol a veřejnosti při představení dokumentu *Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14* (duben 2013).

Je tedy zřejmé, že minimálně v letech 2012 – 2014 příspěvková organizace **Praha 14 kulturní** některými svými aktivitami do jisté míry **substituovala neexistující odbor kultury na MČ Praha 14**.

⁷ Komunitní plán sociálních služeb na území městské části Praha 14 (aktualizace na období 2014 – 2016). Online: https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/wp-content/uploads/sites/4/2014/04/komun_plan_soc_sl_2014_2016.pdf.

⁸ Projekt Zdravá městská část – místní Agenda 21. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/samosprava/dulezite-informace/projekty/projekt-zdrava-mestska-cast-mistni-agenda-21/>.

3. 3. Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14

*Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14*⁹, jejímž zadavatelem byla na podnět starosty MČ Praha 14 Radka Vondry samotná příspěvková organizace Praha 14 kulturní, je dokumentem, jenž vznikl na základě *Programového prohlášení rady na léta 2010 – 2014*. Jeho zpracovatelem byl Kvas, o.s. vedený Olgou Škochovou a Jakubem Demlem. V průběhu let 2012 – 2013 tak vznikala kulturní strategie navazující mimo jiné na *Komunitní plán sociálních služeb*, veřejná projednání realizovaná v rámci projektu Zdravá městská část – místní Agenda 21 či koncepci rozvoje dětských hřišť nebo četné urbanistické studie Prahy 14.

Pro potřeby mapování prostředí městské části proběhlo od listopadu 2012 do července 2013 celkem pět klíčových šetření zaměřených na různé specifické skupiny. Cílem těchto šetření bylo oslovení a navázání kontaktů s cílovými skupinami, organizacemi a institucemi a zmapování problematiky sportu, kultury, umění a volného času vždy uzpůsobené dané cílové skupině (od potřeb a problémů organizací působících v této oblasti, přes poptávku veřejnosti po kultuře a sportu, po terénní šetření mapující komunity).

Mezi zapojené skupiny analytické části strategie patřily:

- **organizace** (metodou triangulace kvalitativního a kvantitativního výzkumu, uzavřené a otevřené otázky v dotazníkovém šetření, online dotazík, počet respondentů byl 48 organizací působících na území Prahy 14),
- **klíčoví aktéři / stakeholders** (metodou kvalitativního šetření s vybranými klíčovými aktéry působícími v oblasti sportu, kultury a volného času byl veden strukturovaný rozhovor, této části se účastnilo 15 stakeholderů),
- **veřejnost** (online a tištěná anketa, 120 respondentů),
- **školy** (metodou kvalitativního šetření mezi všemi šesti základními školami zřizovanými městskou částí),
- **komunitní monitoring** (aplikovaný terénní antropologický průzkum neformálních komunitních aktivit a komunitních skupin na území Prahy 14, proběhl metodou snowball rozhovory s tazatelem, identifikovaných komunit bylo nalezeno 110 v rámci aktivizovaného chování a 58 projevů neaktivizovaného komunitního chování, podrobněji se o komunitním monitoringu zmíníme později).

Základní analýza byla posléze obohacena o rešerši sekundárních dat a výstupy z dílčích studií stejně jako tvůrčími workshopy, realizovanými ve spolupráci s partnery (ve spolupráci s architektonickým studiem Manua tak proběhl například architektonický workshop *Operace 14* zaměřený na oživení problematických míst veřejného prostoru na Praze 14 atd.)

⁹ Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://praha14kulturni.cz/wp-content/uploads/2013/03/14K-strategie-148x200-14STRATkor2.pdf>.

Strategická část klíčového dokumentu pak definovala 5 základních strategických cílů, s několika stěžejními modelovými opatřeními, a to:

Cíl 1: atraktivní a kvalitní nabídka

Opatření cíle 1:

- podporovat školy jako klíčové zázemí pro neformální vzdělávání a aktivity dětí i dospělých,
- Praha 14 kulturní fungující jako klíčový nástroj MČ k moderaci nabídky akcí a aktivit v kultuře, umění a sportu v MČ,
- iniciovat outdoorové sporty a volnočasové aktivity a budovat sportovní infrastrukturu,
- věnovat zvláštní pozornost podpoře a realizaci aktivit pro specifické cílové skupiny (senioři, mládež, hendikepovaní, cizinci).

Cíl 2: rozvinutý komunitní život

Opatření cíle 2:

- posilovat kvalitu (přirozených) a vytvářet nová urbánní centra lokalit,
- rozvíjet kulturně komunitní infrastrukturu v lokalitách MČ – spolupracovat na budování klíčové infrastruktury i s jinými subjekty,
- řešit chybějící sál pro více než 300 lidí,
- vytvořit systém nefinanční podpory realizace aktivit.

Cíl 3: aktivní veřejný prostor

Opatření cíle 3:

- zvýšit prostupnost MČ pro cyklisty a pěší (cyklostezky apod.) a vybudovat zázemí pro venkovní (outdoorové) a rekreační sporty,
- kreativní, participativní a udržitelná koncepce dětských hřišť a plácků,
- využívat kulturní a umělecké a sportovní akce a aktivity k oživení a aktivaci veřejného prostoru (bourání zvykových stereotypů a testování nových podob a možností využití).

Cíl 4: partnerství a spolupráce pro udržitelnost

Opatření cíle 4:

- vytvářet transparentní grantový systém reagující na aktuální potřeby a umožňující moderaci prostředí,
- vytvářet společnou představu o sportovní a kulturní nabídce s neziskovými i komerčními organizacemi působícími v MČ – spolupráce na kulturním a sportovním „programu“ MČ – a s dalšími partnery a zvyšovat společenskou prestiž,
- budovat stabilní spolupráci s neziskovým sektorem,
- budovat efektivní spolupráci s komerčními partnery.

Cíl 5: kultura a sport jako součást identity a image MČ

Opatření cíle 5:

- vytvořit propagační a marketingové nástroje pro akce a aktivity na území MČ,
- realizovat špičkové sportovní události a umělecké akce,

- krása, nová identita sídlišť,
- využít výročí „20 let Prahy 14“ k posílení identity MČ,
- propagovat MČ v rámci Prahy a ČR.

Strategii pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14 nelze vnímat jako statický dokument. Naopak. Je **živým programovým kompasem**. Nejedná se o soubor suchých analýz, zásobník nerealizovaných nápadů či vyprázdněných koláží optimistických frází. Kulturní strategie je pro příspěvkovou organizaci Praha 14 kulturní každodenním rádčem, perspektivou a schématem základní typologie potřeb a návrhů opatření. Jako taková je pak tato strategie dokumentem nepřetržitě aktualizovaným a projekty či umělecké, kulturní, sportovní a volnočasové akce, jež Praha 14 kulturní (spolu)pořádá, jsou tak principálně projevy kontinuální implementace navržených teoretických opatření do všednodenní kulturní praxe.

3. 4. Komunitní monitoring

Aplikovaným antropologickým průzkumem, který na proces vzniku *Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14* navazoval, byl *Komunitní monitoring: antropologický průzkum neformálních komunitních aktivit a komunitních skupin na území Prahy 14* řešený v období mezi 1. 2. 2013 – 10. 4. 2013 spolkem Anthropictures v lokalitách MČ Praha 14. Studio Anthropictures tak zmapovalo neformální komunitně aktivní skupiny obyvatel působící na území dané městské části a interpretovalo jejich spolkové aktivity. Jedním ze základních cílů bylo najít propojující komunitní potenciál uvnitř i napříč jednotlivými mikroregiony. Projekt *Komunitního monitoringu*, jenž navazoval na strategický cíl *Rozvinutý komunitní život*, tak byl zaměřen především na: identifikaci neformálních komunitních aktivit občanů Prahy 14, identifikaci potřeb těchto skupin (komunit), identifikaci klíčových míst styku těchto (skupin) komunit a identifikaci společenského chování s neaktivizovaným komunitním potenciálem. Neformálních komunitních kolektivů bylo identifikováno více než 110. Praha 14 kulturní s některými z nich bezprostředně navázala spolupráci při plánování programu komunitního centra Plechárna Černý Most či při utváření dramaturgického konceptu festivalu Street for Art 2013 a 2014. Přirozeným pokračováním průzkumu je rovněž vytvoření projektu a pracovní pozice „komunitních koordinátorů“, kteří nadále v roce 2014 i 2015 fungují v terénu Prahy 14 a „využívají dlouhodobého terénního sociálního výzkumu v kombinaci s mediačními a facilitačními technikami umožňujícími udržitelnou komunikaci mezi komunitními kolektivy navzájem a městskou samosprávou“.¹⁰ Stěžejním cílem tohoto pilotního projektu se stala snaha o zacílené zmapování komunitního a společenského života v lokalitě a snaha o jeho další rozvoj ve formě podpory kulturních projektů neziskových organizací i aktivních jednotlivců. Komunitní koordinátor tedy funguje jako svého druhu prostředník mezi radnicí, lokálními organizacemi i běžnými obyvateli. Tito sociální vědci intenzivně působí v předem rozdělených dílčích lokalitách Prahy 14 a své poznatky a doporučení shrnují každé dva měsíce v takzvaných „průběžných zprávách“. Blízkým dopadem tak je

¹⁰ Komunitní monitoring. [online]. [cit. 2014-12-12] Dostupné z: <http://www.anthropictures.cz/komunitni-monitoring-pro-prahu-14/>.

flexibilnější komunikace mezi jednotlivými komunitami, úřadem MČ Praha 14 a Prahou 14 kulturní či možná iniciace spolupráce Prahy 14 kulturní a aktivních komunit při pořádání komunitních akcí.

3. 5. Strategický plán rozvoje pro období 2015 – 2025

Posledním, avšak nejpodstatnějším, dokumentem je *Strategický plán rozvoje*¹¹. *Strategický plán rozvoje* definuje základní směry budoucího rozvoje městské části pro období 2015 – 2025. Nedílnou součástí dokumentu je *Akční plán na období 2015 – 2016* zaměřený na konkrétní priority realizace dlouhodobé strategie rozvoje tohoto územního celku. „*Akční plán je již ze své podstaty živý a stále aktualizovaný dokument udávající konkrétní směr naplňování platného strategického plánu,*”¹² konstatuje MČ Praha 14 skrze své webové stránky. *Strategický plán*, jenž definuje **5 základních oblastí – jako územní rozvoj, sociální a zdravotní péče a bydlení, školství, kultura a sport, ekonomika a podnikání a doprava a životní prostředí** – byl schválen po sérii sedmi veřejných projednání Zastupitelstvem MČ Praha 14 dne 30. září 2014. Jako priority pro oblast kultury pak určuje: **rozvoj kulturního, sportovního a společenského života, podporu a rozvoj aktivního komunitního života, vzdělávání a školství a aktivní veřejný prostor.**

Konkrétněji pak *Strategický plán* pojmenovává v *Akčním plánu pro 2015 – 2016* tato prioritní opatření:

- zkvalitnit a rozšířit infrastrukturu pro kulturu, sport a společenský život,
- udržitelnost grantového systému jako nástroje podpory kulturních, sportovních a společenských aktivit,
- vytvořit platformu městské části pro informování a spolupráci účastníků kulturního života,
- vytvořit propagační a marketingové nástroje s ohledem na posílení identity MČ Praha 14,
- zapojit maximální počet obyvatel do aktivního života na Praze 14,
- posilovat kvalitu (přirozených) a vytvářet nová centra lokalit,
- vytvořit systém nefinanční podpory sportovních, volnočasových a kulturních aktivit,
- posilovat kulturně komunitní infrastrukturu v lokalitách MČ,
- řešit problém chybějícího sálu s kapacitou nad 300 osob,
- aktivní účast veřejnosti na správě trvale udržitelného veřejného prostoru.

Strategický plán stejně jako *Komunitní monitoring* a *Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas* naráží na několik společných témat. Ta, která rezonují nejhlasitěji, jsou nepochybně potřeba podpory komunitních aktivit na sídlišti Černý Most či potřeba přímé participace obyvatel Prahy 14 na realizaci kulturních aktivit.

¹¹ Strategický plán rozvoje pro období 2015 – 2025. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/strategicky-plan-rozvoje-pro-obdobi-2015-az-2025/>.

¹² Akční plán 2015 – 2016. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/samosprava/wp-content/uploads/sites/3/2014/04/Ak%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n-2015-2016.pdf>.

4. Plechárna Černý Most

Plechárna Černý Most je lokální komunitní, volnočasové, sportovní a kreativní centrum na jižním konci sídliště Černý Most. Vznikla v roce 2013 konverzí bývalé kotelny z roku 1993, jež byla v letech 1999 – 2013 částečně využívána jako autodílna. Plechárna je **netradičním sociálním brownfieldem revitalizovaným prostřednictvím kultury** za pomoci přímé participace vybraných cílových skupin, neziskového sektoru, příspěvkové organizace a architektonického studia edit!, které zpracovávalo architektonický návrh přímo na míru potřeb objevujících se metodou komunitního plánování.

Brownfieldy definované Jacksonem¹³ jako pozemky a budovy v urbanizovaném území, které již pozbyly své původní využití nebo jsou již nadále využívány málo, nabízejí bohaté spektrum typologie například dle zdroje financování, ekonomického statusu, tradičně především dle předchozího využití, dle míry ekologické či sociální kontaminace prostředí či charakteru vlastnictví. Obecně nelze než souhlasit s Vráblíkovou¹⁴, která dodává, že takovéto neřešené brownfieldy snižují kvalitu života ve svém okolí a přispívají k sociálnímu úpadku dané lokality. Regenerace brownfieldů je procesem, do něj bývá zapojena široká škála aktérů – veřejná správa, památkáři, neziskové organizace, aktivisté, architektonická studia, majitelé nemovitosti, investoři, kulturní instituce, příspěvkové organizace, aktivní veřejnost atd.) *„Existence brownfields a problematika jejich regenerace představuje jednu z velkých výzev pro řadu měst a regionů. Svým způsobem lze vnímat vznik těchto prostor jako přirozený*

¹³ JACKSON, J. Brownfields snadno a lehce. Praha: Institut pro udržitelný rozvoj sídel, 2005.

¹⁴ VRÁBLÍKOVÁ, J. Revitalizace krajiny v průmyslové oblasti. In Ekológia a environmentalistika, Zvolen: Janka Čižmarová – Partner, 2007. ISBN 978-80- 89183-33-3. str. 309-316.

*důsledek širších celospolečenských změn, nicméně jejich znovunavrácení do městského organismu vyžaduje značné časové, lidské či finanční zdroje. Často vysoce kontaminované areály s nevyjasněnou majetkoprávní strukturou mohou na řadě míst působit jako symboly zašlé slávy nebo jako „jizvy“, které zanechala industrializace na tvářích měst. Jizvy, které se v případě nezájmu mění v „zakázaná“ místa mizící z mentální mapy obyvatel, místa minulosti, svědkové „zašlých časů“. Ano, regenerace brownfields není a nikdy nebude jednoduchá, ale tyto prostory nabízejí nejen problémy, ale také příležitosti, byť to může znít znalému čtenáři jako ryzí idealismus,*¹⁵ popisují autoři publikace *Továrny na sny* Ondřej Slach, Blanka Marková a Michaela Hečková. Kultura jako přirozený zdroj kreativity může být výkonným tahounem regenerace brownfieldů.

Konečně, je dobré připomenout tři základní modely regenerace brownfieldů dle Evans a Shaw¹⁶, a to regenerace tažená kulturou (při níž dochází k osidlování objektu kulturními projekty a postupné konverzi, u níž jsou velmi často realizovány jednorázové akce, př. obsazení prostoru Klinika na pražském Žižkově), kulturní regenerace (při níž dochází například ke spojení několika neziskových organizací, jež působí a vstupují společně do jednoho objektu a regenerace je tak mimo jiné silně navázána na kulturní a komunitní plánování, s tím že mnohdy dochází k revitalizaci celé městské čtvrti, v níž se brownfield nachází, př. lipská Spinnerei, či v rovině plánu Kreativní centrum Brno) a kultura a regenerace (při níž dochází k podpoře městem, státem či jiným investorem a výrazným partnerem, konverze je pak často integrální součástí strategického rozvoje města či městské části, př. kreativní zóna Depo v rámci projektu Plzeň 2015, Plechárna Černý Most, Tabakfabrik Linz v rámci projektu Linz 2009).

Plechárna je projektem v současné době plně financovaným příspěvkovou organizací Praha 14 kulturní. Původní revitalizace zóny ve veřejném prostoru byla podpořena grantem Nadace OKD v rámci programu Sídliště žije ve výši 815 000 Kč. Jejím příjemcem byla obecně prospěšná společnost Zahrada, o.p.s., jež je jedním z hlavních programových a ideových partnerů centra. Programový rozpočet Plecháry je cca 100 000 Kč. Celkové náklady činily v roce 2013 cca 1 285 000 Kč, v roce 2014 pak 1 000 000 Kč. Druhá fáze rekonstrukce Plecháry, a to zateplení objektu, výměna podlahových krytin a venkovní fasády, která probíhá v současné době (tedy v období září 2014 – jaro 2015) je financovaná grantovými zdroji nad rámec běžného rozpočtu příspěvkové organizace.

Projekt Plechárna Černý Most vznikl v roce 2012, v listopadu 2012 pak došlo k prvnímu setkání potenciálních subjektů a jedinců, jež by společně s Prahou 14 kulturní objekt osídlily. Veřejné projednání 6. března 2013 realizované již v prostorách Plecháry probíhalo jako představení předfinální verze projektu, na níž již byly komunikovány všechny subjekty, jež byly do projektu zapojeny (work out, parkour, dirtbike, grafické studium, skate park, edit! architects, Integrační centrum Praha, Zkušebny.com, Církev bratrská a další). Setkání sloužilo také ke vstřebání připomínek týkajících se

¹⁵ SLACH, O., MARKOVÁ, M. HEČKOVÁ, M. *Továrny na sny: základní desatero úspěchu při zavádění horizontálních projektů a kreativních inkubátorů a příklady dobré praxe rekonverze industriálního dědictví*. Plzeň: Plzeň 2015, 2014. ISBN. 978-80- 905671-3-9. str. 62.

¹⁶ VANS, G. a SHAW, P. The contribution of culture to regeneration. In: *The UK: a review of evidence, A report to the Department for Culture Media and Sport, London*Met, číslo 6, 2004, str. 1–76.

nutnosti zapojení dalších specifických cílových skupin, jako jsou senioři či handicapovaní. Konverze Plechářny probíhala **za otevřeného zkušebního provozu** – již v dubnu pořádalo centrum workshopy urban gardeningu či další komunitní setkání. Konečné otevření prvního oficiálního roku provozu proběhlo v září 2013. První fáze provozu nabídla veřejnosti mimo jiné **víceúčelovou sportovní a volnočasovou halu, hudební zkušebny, recepci s kavárnou** (jež byla otevřena posléze v dubnu 2014), **komunitní zahradu, verandu** napojenou bezprostředně na **blízký skatepark, klubovnu** pro výuku jazyků či realizaci hudebních workshopů a **venkovní dětskou zónu**.

Během prvního roku provozu realizovala Plechářna celou řadu **volnočasových a sportovních kurzů** (skateboardingová škola, tréninky parkouru, kurzy angličtiny, kurzy češtiny pro cizince), otevřela projekt **hudebního inkubátoru** s hudebním producentem a hudebníkem Martinem Hůlou, nabídla své **prostory k pronájmu místním neziskovým organizacím**, otevřela **kavárnu a komunitní zahradu**, byla **prostorem pro realizaci několika místních hudebních festivalů** jako je Strawberry Fields či Stop Zevling, nabídla **pohádkové soboty** či koncert Kühnova dětského sboru.

Plechářna je tedy platformou pro realizaci uměleckých, kulturních, sportovních i volnočasových akcí s lokálním, sociálním a obecně společenským přesahem. Na **jaře roku 2015** pak bude otevřena po druhé rekonstrukci také její **druhá sportovní hala**.

Mluvíme-li o Plechářně jakožto konverzi netradičního brownfieldu, hodí se shrnout proč:

- Plechářna není tradičním průmyslovým brownfieldem,
- absence ekologické zátěže,
- absence finanční zátěže,
- prostor byl parciálně kontinuálně využíván (autodílna),
- avšak došlo k regeneraci zkornatělé kulturní infrastruktury,
- avšak došlo k obvyklé regeneraci prostor pro kulturní, komunitní a sociální účely,
- geograficky specifický kontext místa v bezprostřední blízkosti skateparku disponuje jistou mentální kontaminací,
- dochází také k revitalizaci veřejného prostranství v bezprostředním okolí Plechářny,
- rovněž došlo k vytvoření zapsaného spolku, který má nově ve správě onen skatepark a může tak přejít k flexibilnější kontrole a správě daného sportoviště,
- došlo k plnému využití prostor,
- široké spektrum aktérů, kteří se podíleli na konverzi (Zahrada, o.p.s., Praha 14 kulturní, MČ Praha 14, edit! architect, Anthropicpictures, z.s., programoví partneři, neziskový sektor, místní nízkoprahové kluby, Nadace OKD atd.),
- napojení na *Strategii pro kulturu, umění, sport a volný čas*, napojení na *Akční plán MČ Praha 14*,
- využití metody participativního komunitního plánování,
- otevření ještě plně nerekonstruovaného prostoru za účelem zapojení veřejnosti do vyladění provozního a programového schématu,

- došlo také k sociální regeneraci (spolupráce se SP Černý Most, spolupráce s Integračním centrem Praha, sociální projekt boxu ve spolupráci s asistenty prevence kriminality),
- vytvoření dalšího centra, jenž má ve správě Praha 14 kulturní, které slouží primárně jako zázemí pro pořádání kulturních a sportovních aktivit, do jejichž přípravy jsou zapojeni obyvatelé MČ Praha 14.

Marková se Šobáňovou pak ve své případové studii věnované Plechárně konstatují, že: „*Případová studie Plechárna Černý Most je příkladem dobré praxe komunitního plánování a regenerace brownfields prostřednictvím kultury.*“¹⁷ Podle autorek je ona participace a otevřenost celého procesu konverze zdrojem potenciálu dlouhodobé udržitelnosti: „*Právě účast široké veřejnosti na plánovacím procesu regenerace a multizdrojový systém financování měly napomoci udržitelnosti projektu do budoucna. Aktivita Plechárně rozšiřují kulturní a sportovní nabídku na periferii města Prahy a zároveň poskytnou prostor pro řadu organizací, které podporují komunitní rozvoj.*“¹⁸

5. Praha 14 slaví

Praha 14 slavila v roce 2014 své **dvacetileté výročí**. Podobná jubilea bývají příležitostí, při kterých vsadí městské části na velkolepý koncert na hlavním náměstí, ohňostroj a barevné nafukovací balónky pro děti. Praha 14 se prostřednictvím své příspěvkové organizace rozhodla zvolit oslavu celoroční a po vzoru **kampaní známých z Evropských hlavních měst kultury** tak v průběhu celého roku proběhlo široké spektrum aktivit, do kterých byli zapojeni sami obyvatelé městské části. **Hranice mezi publikem a organizátorem byla tedy mírně setřena.**

Emblematickým projektem oslav dvacetiletého výročí byla **série komunitních projektů**¹⁹, jejímž cílem se stalo ve spolupráci s komunitními koordinátory nalézt aktivní „místní organizátory“ a kulturně či sportovně oživit jednotlivé čtvrti Prahy 14 – tradiční rybářské závody tak doprovodila výstava mapující historii rybaření v Kyjích, fotbalový mezigenerační turnaj v Kyjích byl ozvláštněn přehledem historických fotografií, obnovila se nohejbalová tradice na Hloubětíně, vzniklo divadelní představení Sídliště z plechu, běžecký závod na sídlišti Hutě, výtvarné odpoledne Jahodnický art park či Sousedská slavnost v Hostavicích. Praha 14 kulturní se ve všech projektech ujala role jakéhosi programového facilitátora, producenta či lépe řečeno koproducenta, učitele, partnera, který vytváří a hlídá zázemí, konzultanta pro oblast grantové podpory či zajišťovatele některých efektivních nástrojů nefinanční podpory jako je *Půjčovna Prahy 14* (projekt, který neziskovým organizacím a jakémukoliv subjektu, jenž chce na území Prahy 14 a pro obyvatele Prahy 14 pořádat kulturní akci, nabízí zdarma pronájem technického aparátu či venkovního mobiliáře) či marketingové nástroje jako měsíční *Kulturní přehled*,

¹⁷ ŠOBÁŇOVÁ, P., MARKOVÁ, B. Revitalizace brownfields prostřednictvím kultury – případová studie Plechárna Černý Most. Recenzovaný sborník příspěvků interdisciplinární mezinárodní vědecké konference doktorandů a odborných asistentů. Hradec Králové: Magnanimitas, 2013. s. 1063-1071.

¹⁸ ŠOBÁŇOVÁ, P., MARKOVÁ, B. Revitalizace brownfields prostřednictvím kultury – případová studie Plechárna Černý Most. Recenzovaný sborník příspěvků interdisciplinární mezinárodní vědecké konference doktorandů a odborných asistentů. Hradec Králové: Magnanimitas, 2013. s. 1063-1071.

¹⁹ HEČKOVÁ, M. Sousedé slavili dvacáté výročí městské části. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://praha14kulturni.cz/soused-slavili-dvacate-vyroci-mestske-casti/>.

Noviny Prahy 14 kulturní, publikování propagačního textu v místním periodiku – časopisu *Čtrnáctka*, celková pomoc s propagací a marketingem, tisková produkce on-line komunikace a další.

Součástí projektu oslav v návaznosti na jeden z cílů kulturní strategie, tedy větší rozšíření spektra **alternativní kulturní nabídky pro školy** na území městské části, byla série uměleckých workshopů přímo v prostorách vzdělávacích institucí. Praha 14 ve spolupráci s KomiksFESTEM! realizovala devět komiksových workshopů v hodinách výtvarné výchovy, hudební workshopy zaměřené na drum circle či pod vedením jedné ze škol, ZŠ Generála Janouška, uvedla první ročník pilotního projektu Olympiáda škol. Vedle samotných dílen vznikl rovněž Komiksový salon na Hloubětíně, který prezentoval autorské komiksy dětí z Prahy 14 mapující jejich vlastní příběhy a vztah ke genu loci místa, v němž žijí, či společné kolektivní bubnování více jak 200 dětí z různých škol na Praze 14.

Praha 14 nabídla dále dvě jednorázové větší akce – koncert skupiny The Tap Tap spojen s výstavou The Tap Tap načerno mapující černý humor a vtipy z časopisu Sorry, který se odehrál v okolí Plecháreny Černý Most, tedy místu, kde se mimo jiné nachází bytový komplex určen pro bývalé klienty Jedličkova ústavu, a takzvaný závěrečný koncert oslav v Centrálním parku, který byl jakýmsi poděkováním obyvatelům za celoroční tempo a zapojení do projektu.

Schéma **otevřené participativní dramaturgie, inkubace nových malých či dokonce drobných komunitních projektů** (s cca návštěvností mezi 50 – 100 návštěvníky na akci), **dramaturgická, produkční, grantová a propagační edukace** jsou tak (subjekty na Praze 14 vítaným a osvědčeným)

spojujícím prvkem mezi rokem uplynulým a programovou koncepcí příspěvkové organizace na rok následující.

6. Praha 14 BUDE opět kulturní

Praha 14 kulturní se tedy spíše než autonomním dramaturgem snaží být **koordinátorem, iniciátorem a zázemím** pro spoluutváření akcí na Praze 14. To bylo patrné jak v letech 2012 – 2014, tak v programové revizi pro následující období, tedy 2015 – 2016.

Praha 14 kulturní tak jako své základní priority definuje:

- správu kulturních center jako zázemí pro pořádání kulturních, sportovních a volnočasových akcí (Plechárna Černý Most, kulturní dům Kyje, budoucí projekt komunitního centra H55 v Hloubětíně),
- strategické posílení kulturní infrastruktury (realizace sportovních, kulturních, uměleckých a volnočasových akcí a projektů),
- iniciace, inkubace a stabilizace komunitních aktivit,
- podpora dialogu či polyfonie neziskového sektoru, místních firem, škol a uměleckých institucí,
- propojování lokálních aktérů (budování networkingu v rámci produkce i propagace),
- dlouhodobá a trvalá podpora vedoucí k udržitelnosti vzniklých projektů a celkového kulturního života (projekt oné půjčovny, komplexní systém propagace, projekt komunitní koordinátoři),
- zapojování do celopražských i celorepublikových festivalů a sítí (Ladíme Prahu, Street for Art, Stop Zevling, Zažít město jinak, Den architektury, Partnerství pro české brownfieldy, Evropská dobrovolná služba a další).

Praha 14 kulturní tedy plánuje v následujících dvou letech pokračovat ve své stanovené vizi. Skutečnost, že dokázala z pozice jindy poměrně „sterilní“ a „neflexibilní“ příspěvkové organizace zapojit do vzniku kulturní infrastruktury na Praze 14 obyvatele městské části by ráda v budoucnu obrátila v jakési pozitivní opozitum – tedy v situaci, kdy by se dalo říci, že obyvatelé zapojili a coby rozhraní či chytrou dramaturgicko-produkční aplikaci se sociálním přesahem efektivně využili ji.

7. Seznam zdrojů

Akční plán 2015 – 2016. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/samosprava/wp-content/uploads/sites/3/2014/04/Ak%C4%8Dn%C3%AD-pl%C3%A1n-2015-2016.pdf>.

HEČKOVÁ, M. Sousedí slavili dvacáté výročí městské části. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://praha14kulturni.cz/sousedi-slavili-dvacate-vyroci-mestske-casti/>.

JACKSON, J. Brownfields snadno a lehce. Praha: Institut pro udržitelný rozvoj sídel, 2005.

Komunitní monitoring. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://www.anthropictures.cz/komunitni-monitoring-pro-prahu-14/>.

Komunitní plán sociálních služeb na území městské části Praha 14 (aktualizace na období 2014 – 2016). [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/wp-content/uploads/sites/4/2014/04/komun_plan_soc_sl_2014_2016.pdf.

Ministerstvo práce a sociálních věcí. Komunitní plánování - věc veřejná. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/847>.

PATOČKA, J., HEŘMANOVÁ, E. Lokální a regionální kultura v České republice. Praha: ASPI, a.s., 2008. ISBN 978-80-7357-347-8.

Projekt Zdravá městská část – místní Agenda 21. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/samosprava/dulezite-informace/projekty/projekt-zdrava-mestska-cast-mistni-agenda-21/>.

SLACH, O., MARKOVÁ, M. HEČKOVÁ, M. Továrny na sny: základní desatero úspěchu při zavádění horizontálních projektů a kreativních inkubátorů a příklady dobré praxe rekonverze industriálního dědictví. Plzeň: Plzeň 2015, 2014. ISBN. 978-80- 905671-3-9.

ŠOBÁŇOVÁ, P., MARKOVÁ, B. Revitalizace brownfields prostřednictvím kultury - případová studie Plechářna Černý Most. Recenzovaný sborník příspěvků interdisciplinární mezinárodní vědecké konference doktorandů a odborných asistentů. Hradec Králové: Magnanimitas, 2013.

Strategický plán rozvoje pro období 2015 – 2025. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <https://www.praha14.cz/zivot-na-praze-14/strategicky-plan-rozvoje-pro-obdobi-2015-az-2025/>.

Strategie pro kulturu, umění, sport a volný čas na Praze 14. [online]. [cit.2014-12-12] Dostupné z: <http://praha14kulturni.cz/wp-content/uploads/2013/03/14K-strategie-148x200-14STRATkor2.pdf>.

VANS, G. a SHAW, P. The contribution of culture to regeneration. In: The UK: a review of evidence, A report to the Department for Culture Media and Sport, LondonMet, číslo 6, 2004.

VRÁBLÍKOVÁ, J. Revitalizace krajiny v průmyslové oblasti. In Ekológia a environmentalistika, Zvolen: Janka Čížmarová – Partner, 2007. ISBN 978-80- 89183-33-3.

O autorce

Mgr. Michaela Hečková

Mediální a kulturní studia, Katedra žurnalistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Michaela Hečková (1986) je programovou ředitelkou příspěvkové organizace Praha 14 kulturní a ředitelkou neziskové organizace Tolerdance zaměřující se na realizaci uměleckých projektů se sociálním přesahem – prostor pro aktuální umění Prádelna Bohnice, Babí léto v Bohnicích.

Studovala editorství, českou filologii a kulturní studia na Univerzitě Palackého v Olomouci a nová média na Masarykově univerzitě v Brně. V současné době je interním doktorandem oboru Mediální a kulturní studia na Filozofické fakultě Univerzity Palackého, kde se pod vedením profesora Miroslava Marcelliho věnuje dizertační práci Kreativní města: od konceptu ke kontextu (Wroclaw 2016, Plzeň 2015, Košice 2013), v níž se zaměřuje na trvalou udržitelnost kulturní regenerace středoevropských měst, která byla zapojena do projektu Evropské hlavní město kultury.

